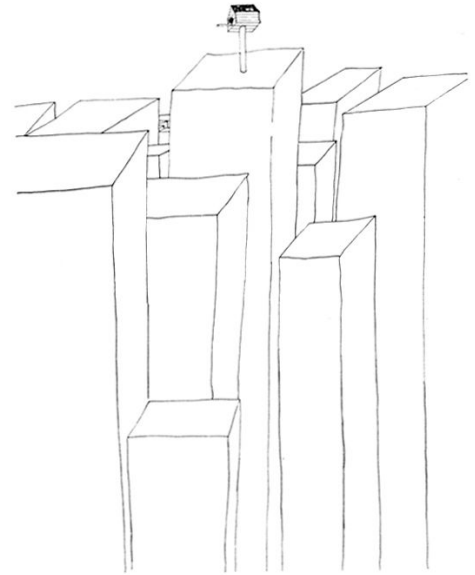

IVAN ŠARIĆ

(Izložba karikatura, Muzej grada Zagreba, 15.—30. rujna 1978.)

Problem suvremenog urbanog življenja već dugo zaokuplja svijet umjetnosti, kao i teme svakovrsnog stanja otuđenja i usamljenosti jedinke u nemilosrdnom žrvnju sve »savršenije« tehničke dotjeranosti sveukupnog životnog okoliša. Nostalgичno prizivanje prošlosti i romantično zaljubljen pogled u nekadašnje pejzaže i urbane prostore bitno drukčije od ovih današnjih, često okrenuto pitoresknim — ali za potrebe današnjeg prosječnog čovjeka na žalost i sve manje privlačnim — stračarama ili dotjeranijim kućicama gradskih predgrađa, tih oaza mira i tišine i dobrosusjedskih odnosa, sve su to poznate teme, koje umjetnici današnjice žive, oblikuju i iskazuju svojim djelima. Jasno je da teme nisu mimoišle ni karikaturu — tu malu sažetu simboličnu sliku jedne košmarne ili apsurdne stvarnosti, koja uvijek želi ukazati na problem bilo obučena u socijalno, bilo moralno ili političko ruho kritike pojedinca ili društvenih pojava u cjelini.

Takva jedna apsurdna i zabrinjavajuća stvarnost ovoga našeg danas prisutna je i u radovima Ivana Šarića, koji je izložio svoje crteže na samostalnoj izložbi u Muzeju grada Zagreba. Pitanje je što je to ustvari takva vrst karikature koju njeguje Ivan Šarić, a kakva se paralelno s naglim razvojem nove likovne i misaone poruke i formulacije u stripu i u crtanom filmu pojavila u nas negdje sredinom 60-tih godina i koju su počeli njegovati i karikaturisti okupljeni u takozvanu »Zagrebačku grupu karikaturista« kojoj je pripadao Šarić. Ona je već tada napuštala standardne klišeje karikaturnog izražavanja i počela balansirati na rubu jednog tragičnog viđenja istine. Je li to neki korak ka daleko opsežnijoj i dubljoj umjetničkoj i slikarskoj poruci, ili je tek skica tog napora, znak nabačeni, brzi, trenutni — jednog stanja koje nas konstantno zaokuplja, a za koje nemamo vremena detaljnije iskazati, je li ta karikatura koju je i sam autor vjerojatno u dvojbi, nazvao »Zarisima«, uopće karikatura u klasičnom smislu te riječi? Iako je poznat već niz autora koji karikaturno više ne iskazuju samo smijeh, ni veselost, niti je smatraju lakše probavljivom društvenom kritikom i satiroj za dokolicu, pak neka određena smiješnost čak i tragične situacije automatski povezuje s pojmom ovog likovnog izraza. Šarićevi »Zarisi« nisu nimalo smiješni — nijedna od izloženih slika-crteža nije smiješna, ni u jednom od tih crteža čovjek u nelagodi nije smiješan. Taj čovjek, uglavnom okrenut leđima, ili bez lica, sam, u apsurdnom naporu uspostavljanja kontakta s prirodom, koju odgoneta u tišini, bez sudionika čak i kad je u gomili, nijem je i sam. Čak i ptica je sama. Iako odličije od svojeg jata, u tom jatu svatko gleda na svoju stranu, ne primjećuje njen poraz, koji jednako čeka i njih ostale: svatko je sam. Nitko mu ne pomaže. Nitko ne sudjeluje u toj apsurdnoj bitci sa svakidašnjicom, iako je svatko

od njih na gotovo jednak način vodi sam za sebe. Svaka slika jedna je priča, sažeta u svoju najzgušnutiju formu, iskazana jednostavnim rječnikom, jednostavnog crteža koji ne pretendira posebnoj prepoznatljivosti, tipu ili dotjeranosti. Jednostavan geometrijski prikaz, jednostavne unificirane arhitekture suvremenog grada ili ogoljelog, ili pak umjetnog pejzaža, ili simbola topografske sheme, suprotstavljena je nekom razigranom malom detalju mašte, onoj bubi — oazi koja živi u svima nama koji volimo i tražimo jednu drugačiju ljudsku sredinu. Taj kontrapunkt se, međutim, mijenja da bi se u mnogim crtežima nekadašnja oaza fantazije svela na jednostavan simbol i cjelina crteža utopila u uniformnosti postojeće i željene situacije, koje razdvaja uvijek jednako nedostupna linija horizonta. Takav pesimizam prisutniji je u novijim radovima — realizacija želje unaprijed se osuđuje na neuspjeh, a osim toga autor sve češće pribjegava jednoj nadrealističkoj simbolici kojoj svrha postaje — poigravanje s apsurdnim. Uslijed ovakvog stava vjerojatno i dalje ustraje na odbijanju svake karakterizacije likova. Ljudi su svedeni na simbole — shematizirane znakove ljudskog bića i njihov napor bez lica čini se jednako automatskim, mehaniziranim i bezizlaznim kakav je i svijet koji ih okružuje.

Idejno angažiran oko problema zaštite spomenika prošlosti, ekoloških problema i općeljudskih stanja usamljenog pojedinca, Ivan Šarić govori o univerzalnim problemima suvremenog svijeta, no vjerujem, kada bi im dodao jedno lično ime i prepoznatljiviju fizionomiju, da bi tada i domet njegove poruke bio daleko veći.

NADA KRIZIĆ

